Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen 14.3.2025

HE 12/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle mikroliikkumista koskevaksi lainsäädännöksi

Yleisiä huomioita esityksestä

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) pitää ehdotuksia liikkumisen selkeyttämiseksi, liikennejuopumussääntelyn tehostamiseksi ja liikenneturvallisuuden lisäämiseksi kannatettavina.

Huomiot mikroliikennelupaa koskevista ehdotuksista

KKV on lausunnossaan hallituksen esitysluonnoksesta[1] pitänyt ongelmallisena, että esityksen mukaan toimilupaviranomainen olisi kunta, joka samalla voisi toimia myös mikroliikennepalvelujen tarjoajana. Kunnan hallinnoiman julkisen katutilan hinnoittelu ja tarjonta on yksi keskeinen mikroliikkumisen markkinoiden kilpailuun vaikuttava tekijä. Jos kunta itse tuottaa mikroliikkumisen palveluja markkinoilla, syntyy sille esityksen perusteella kaksoisrooli, mikä voi vaarantaa julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan kilpailuedellytysten tasapuolisuuden.

Viranomaisen ja palvelun tarjoajan roolit tulisi pitää sääntelyssä erillään

KKV toteaa, että viranomaisen ja markkinatoimijan roolit tulisi sääntelyssä pitää erillään, jotta ei syntyisi kilpailuneutraliteettiongelmia.[2]

Lausunnossaan hallituksen esitykseen KKV totesi pitävänsä tärkeänä, että esitettyyn sääntelyyn lisätään nimenomainen velvoite rakenteellisesti eriyttää kunnan toiminta valvontaviranomaisena kunnan toiminnasta mikroliikennepalvelujen tarjoajana. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan esitetä näiden toimintojen eriyttämistä.

Hallituksen esityksessä todetaan, että kunnilta valmistelun aikana saatujen tietojen mukaan esimerkiksi kuntien tarjoamat kaupunkipyöräpalvelut perustuvat kuntien julkisina hankintoina tekemiin kilpailutuksiin. Tällaisessa tilanteessa kunnan ei katsota olevan palveluntarjoaja, vaan palveluntarjoajana toimii se organisaatio, jolta kunta tilaa mikroliikennepalvelun.

---

[1] KKV:n lausunto 1.11.2024.
[2] Taloudellista toimintaa harjoittavat toimijat, riippumatta niiden omistajuudesta, sijainnista tai oikeudellisesta muodosta, eivät saisi olla vastuussa niiden markkinoiden sääntelemisestä, joilla ne tällä hetkellä tai mahdollisesti kilpailevat (OECD:n kilpailuneutraliteettisuositus, OECD/LEGAL/0462).

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm)
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • **kkv.fi**

KKV huomauttaa, että kunta voi tarjota mikroliikennepalvelua, jota myös yksityiset yrityksen tarjoavat. Mikroliikennepalvelut eivät kuulu liikennepalvelulain 171 §:ssä mainitun palvelusopimusasetuksen soveltamisalaan eikä niitä koskien voida tehdä palvelusopimusasetuksen mukaista päätöstä kunnan yksinoikeudesta tarjota palvelua.[3] Kunnilla ei muutoinkaan näyttäisi olevan laista johtuvaa velvoitetta järjestää mikroliikennepalvelua. Näin ollen on todennäköistä, että kunnan mikroliikennepalvelun tarjonta olisi kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellisesta toimintaa, johon kilpailulaki soveltuisi.

Jos kunta harjoittaa viranomaistoimintaa ja tarjoaa samalla itse mikroliikenteen palveluja markkinoilla, edellyttää kilpailulain 30 d § lähtökohtaisesti markkinatoiminnan eriyttämistä kirjanpidossa. Kilpailuneutraliteetti voidaan kuitenkin turvata parhaiten edellyttämällä, ettei lupaviranomainen itse voisi tarjota mikroliikkumisen palveluja markkinoilla, vaan toiminta olisi mahdollista vain viranomaistoiminnasta rakenteellisesti eriytetyssä yksikössä, käytännössä tätä varten perustetussa yhtiössä. Tällöin kunnan toimintaan voitaisiin soveltaa samaa toimilupasääntelyä kuin yksityisiinkin toimijoihin.

KKV huomauttaa, että kuntien kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittama toiminta on jo nyt kuntalain 126 §:n nojalla lähtökohtaisesti siirrettävä osakeyhtiöön, osuuskuntaan, yhdistykseen tai säätiöön, ellei jokin kuntalain yhtiöittämispoikkeus sovellu tilanteeseen. Osana kuntalain 126 §:n soveltamista on arvioitava tapauskohtaisesti, tapahtuuko kunnan harjoittama toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla ja soveltuuko siihen mikään yhtiöittämispoikkeus.

Esitettyyn kunnan kaksoisrooliin voi liittyä potentiaalisia kilpailuneutraliteettiongelmia

KKV on lausunnossaan hallituksen esitysluonnokseen nostanut esille potentiaalisia ongelmia liittyen esitettyyn kunnan kaksoisrooliin. Esityksen mukaan hallinnon oikeusperiaatteiden katsotaan turvaavan markkinatoimijoiden aseman ja kilpailuneutraliteetin riittävällä tavalla tilanteessa, jossa samassa kunnassa on sekä kunnan hankkimaa mikroliikennepalvelua että markkinaehtoisia toimijoita.

Hallinnon oikeusperiaatteet eivät kuitenkaan vaikuta siihen, että kunta ei esityksen mukaan esimerkiksi joutuisi hakemaan mikroliikennelupaa eikä siten ilmeisesti myöskään maksamaan toimilupamaksua. Kunta voisi näin ollen saada markkinoilla toimiessaan etua, jota sen yksityiset kilpailijat eivät voisi saada, mikä vaarantaisi kilpailuneutraliteetin.

[3] Arviomuistio sähköpotkulautailun ja mikroliikkumisen ratkaisu- ja sääntelyvaihtoehdoista (VN/6164/2023-LVM-1),s.8.

Kilpailuneutraliteetin kannalta selkeintä, että toimilupaviranomaisena kunnan sijaan olisi valtion viranomainen

Esityksessä todetaan, että valmistelun aikana arvioitiin vaihtoehtoa, jossa mikroliikenneluvan myöntämistä koskeva toimivalta osoitettaisiin yhdelle viranomaiselle, kuten Liikenne- ja viestintävirastolle. Tällöin luvan myöntämisen edellytyksiä, luvassa asetettavia ehtoja ja luvan peruuttamista koskeva käytäntö saattaisi muodostua yhdenmukaisemmaksi. Jotta sääntely mahdollistaisi erilaisille kunnille sopivat ratkaisut, päädyttiin esityksen mukaan esittämään mallia, jossa kunnat voivat asettaa lupaehtoja palveluntarjoajille.

Edellä lausunnossa todetut seikat huomioiden KKV kuitenkin katsoo, että kilpailuneutraliteetin kannalta selkein ratkaisu olisi se, että kunnan sijaan toimilupaviranomainen olisi valtion viranomainen. Valtion viranomainen kohtelisi lupien myöntämisessä ja lupaehtojen noudattamisen valvonnassa kuntien omistamia ja yksityisiä mikroliikennepalvelujen tarjoajia tasapuolisesti, mutta voisi silti myös noudattaa lupakäytännöissään kunkin kunnan asettamia vaatimuksia ajoneuvojen käyttöön ja lukumääriin liittyvistä lupaehdoista, jotka ovat liikenneturvallisuuden, esteettömyyden tai tien kunnossapidon kannalta tarpeellisia.

Peter Karlsson
johtava asiantuntija

Sähköisesti allekirjoitettu - Elektroniskt underskriven - Digitally signed
Karlsson Peter, Kilpailuneutraliteetti, 12.03.2025 15:42